

Toekomstverkenning brandweer 2030

Algemeen Bestuur 10 juli 2024

Agenda

Aanleiding

Trendverkenning

Vraagstukken

Uitwerking

Aanleiding AB Besluit okt. 2022- mrt. 2023

Fase 1: basis op orde

- oplossen geconstateerde knelpunten dekkingsplan
- gefaseerde implementatie voor 31 dec. 2026

Fase 2: brede toekomstbeschouwing

- veranderende samenleving – rol brandweer
- hele keten brandweezorg – ook de voorkant in beeld

Bestuursconferentie 9 juni 2023

- Aanneمة dat meer investeren aan voorkant leidt tot minder incidenten blijkt nog niet uit data-analyse
- Maak het regionale beeld nog scherper: wat is onze regionale opgave voor de toekomst?
- Brede aanpak met input van stakeholders (denk onorthodox) en nadrukkelijk aandacht voor maatschappelijke rol van de brandweer
- Formuleer eerst de opgave en ga daarna aan de slag met het oplossen ervan
- Aanpak in kleine stappen waarbij we bestuur en raden goed betrekken

Aanleiding

Trendverkenning

Vraagstukken

Uitwerking

Wat zijn de grootste uitdagingen voor de brandweer in Zaanstreek-Waterland in 2030 volgens Chatgpt?

1. **Klimaatverandering:** Toegenomen frequentie en intensiteit van natuurbranden, overstromingen en extreme weersomstandigheden vereisen aanpassingen in training, uitrusting en reactievermogen.
2. **Technologische ontwikkelingen:** Nieuwe materialen, gebouwconstructies en energiebronnen kunnen de brandbestrijding bemoeilijken en vereisen voortdurende bijscholing en investeringen in apparatuur.
3. **Vergrijzing en werving:** Een vergrijzende bevolking en verminderde interesse in traditionele beroepen kunnen leiden tot een tekort aan goed opgeleide brandweerlieden, wat de operationele capaciteit kan beïnvloeden.
4. **Urbanisatie:** Verstedelijking en hogere gebouwen vereisen gespecialiseerde training en apparatuur om effectief te kunnen reageren op noodsituaties in dichtbevolkte gebieden.
5. **Cyberdreigingen:** Toenemende afhankelijkheid van digitale systemen kan de brandweer kwetsbaar maken voor cyberaanvallen die de operationele efficiëntie en communicatie verstoren.

Vuurtjes zien en aanwakkeren...

Ik was vorige week naar een landelijke bijeenkomst over de wijkbrandweer. In meerdere regio's hebben ze dit ingericht. Ik vond het enorm inspirerend. Het is netwerken en samenwerken in wijken/buurtten 'pur sang' zeg maar. Het bevordert de integrale veiligheid en je staat dicht bij de leefwereld van burgers. Zou dit onderwerp passen bij Fase 2 van de toekomstbestendige brandweezorg?

Het doet echter niets af aan de realisatie en herkenning dat onze inzichten rondom brandweezorg veranderen en dat wij als korps gezamenlijk tot een toekomstbestendige brandweer moeten komen (RPO Wormerveer)

Dank voor de erg leuke en inspirerende sessie van vorige week. Geeft mooie energie! Thanks

Samen voorop durven lopen! (POCO avond 6 febr)

Proces

- klankbord met kernteam
- uitgebreide documentenanalyse
- gesprekken in de organisatie met alle teams
risicobeheersing, brandweezorg,
bedrijfsvoering
- thema avond met postcoördinatoren
- gesprekken met andere regio's
- klankbord op thema avond raadsleden
- leidinggevendendag en MT VrZW

Trendthema's

Inzicht in landelijke en regionale ontwikkelingen

- Verstedelijking en verdichting
- Energietransitie
- Klimaatverandering
- Data en technologische ontwikkelingen
- Veranderende maatschappij en sociale verbanden
- Politiek bestuurlijke onzekerheid
- Veranderende arbeidsmarkt

Trendplaat 2030: Verstedelijking en verdichting

Belangrijkste ontwikkelingen

- Nederland 18-19 mln. inwoners
- Bevolkingsgroei Zaanstad en Purmerend +15%, ook groei van Edam-Volendam en Waterland
- Noord-Holland +200.000 woningen
- Meer alleenstaande huishoudens
- Strijd om de ruimte -> combineren wonen – werken - recreëren
- Meer hoogbouw en ondergronds bouwen
- Mobiliteit en bereikbaarheid onder druk
- Verstedelijkingsstrategie MRA: fysieke veiligheid en brandveiligheid nog weinig aandacht

Trendplaat 2030: **Energietransitie**

Belangrijkste ontwikkelingen

- Steeds grotere elektriciteitsvraag (+180 - 250% ten opzichte van 2019)
- Snelle omslag naar nieuwe energiebronnen -> sterke groei zonnepanelen, overgang op accu's, warmtenet, waterstof etc.
- Overbelasting energienetwerk (netcongestie)
- Lokale wijkopslag en particuliere opslag om netwerk te ontlasten en kosten te besparen -> buurtbatterij en thuisbatterij
- Instellen emissievrije zones in steden
- Regionale energiestrategie Noord-Holland Zuid (RES): groei in duurzame energie opwekking

Trendplaat 2030: **Klimaatverandering**

Belangrijkste ontwikkelingen

- Extremer weer (hitte, droogte, regenval, storm) met risico's op overstromingen, natuurbranden etc.
- Stijging zeespiegel -> herijking deltaprogramma 2023 gestart
- Bodemverzakking door verzilting
- IJsselmeer - als belangrijke zoetwaterbuffer voor onze regio - staat onder druk
- Noodzaak om zuiniger om te gaan met water -> risico drinkwatertekort door bevolkingsgroei en klimaatverandering

Trendplaat 2030: Data, digitalisering, technologisering

Belangrijkste ontwikkelingen

- Internet of things: aantal verbonden apparaten groeit
- Datamining, zoeken naar verbanden in gegevensverzamelingen met als doel profielen op te stellen, neemt toe
- Afhankelijkheid en kwetsbaarheid door digitalisering neemt toe
- Meer inzet van robots en samenwerking met digitale assistenten
- Toekomstverkenning digitalisering 2030

Trendplaat 2030: Veranderende sociale samenstelling

Belangrijkste ontwikkelingen

- 25% bevolking in ZW is 65 jaar of ouder, vergrijzing iets hoger dan landelijk gemiddelde en hoog percentage met dementie
- Regio Zaanstreek-Waterland relatief welvarend, gemeenten Purmerend en Zaanstad zijn over het algemeen minder welvarend dan de overige gemeenten.
- Kwart van de jongeren heeft overgewicht en de helft van de volwassen inwoners (18-65). Van 65+ is 60% te zwaar. Dit is meer dan gemiddeld in Nederland.
- Eenzaamheid ligt onder landelijk gemiddelde
- Toename verwarde personen

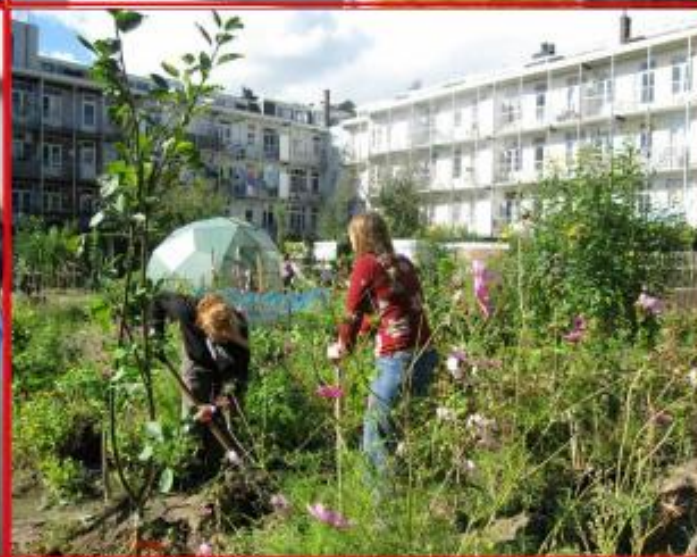

Trendplaat 2030: Politiek bestuurlijke ontwikkelingen

Belangrijkste ontwikkelingen

- Legitimiteit overheid onder druk -> van sturende overheid naar samenwerkende overheid die initiatieven stimuleert
- Polarisatie en populisme
- Gemeentefinanciën onder druk
- Kleinere gemeenten staan onder druk (o.a. Oostzaan).

Trendplaat 2030: De arbeidsmarkt

Belangrijkste ontwikkelingen

- Komende 10 jaar bestaat de actief werkende bevolking uit vijf generaties, in 2030 voornamelijk millennials
- Altijd 'aan' en online
- Krapte arbeidsmarkt, ook in ZW:
  - in de zorg groot tekort: waarschijnlijk 8100 meer medewerkers nodig in de regio Zaanstreek Waterland dan er nu werken;
  - mantelzorgpotentieel neemt af, hebben zelf mantelzorg nodig;
  - tekort aan technici: de komende jaren wordt de wervingsbehoefte geschat op ruim 1.000 technici per jaar.

Specifieke regionale ontwikkelingen

- Sterke bevolkingsgroei met name in Zaanstad, Purmerend en ook in Edam-Volendam en Waterland
- Forse woningbouwopgave (MRA +175.000)
- Sterke inzet op waterstof ontwikkeling en aanlanding van energie vanuit zee
- Verzilting IJsselmeer en daardoor dreigend drinkwatertekort
- Hogere vergrijzing, relatief veel alleenstaande ouderen en ouderen met dementie
- Meer inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond mn in Zaanstad en Purmerend
- Overgewicht (60% = 65+)
- Toename vraag naar jeugdzorg boven landelijk gemiddelde
- Afnemende sociale cohesie in kernsteden -> van invloed op fysieke en mentale gezondheid
- Groot tekort arbeidskrachten in zorg en techniek

Ter vergelijking: megatrends VRAA in risicoprofiel

- Verstedelijking en verdichting
- Energietransitie
- Klimaatverandering
- Data en technologische ontwikkelingen (digitalisering en cybercriminaliteit)
- Veranderende maatschappij en sociale verbanden
- Politiek bestuurlijke onzekerheid (geopolitieke ontwikkelingen en destabiliteit)
- Veranderende arbeidsmarkt

Reflectie – zoveel rapporten en onderzoeken...

Reflectie – samenhang

Veel ontwikkelingen in specifieke domeinen (bv. economische ontwikkeling, energietransitie, sociaal domein) -> Zien we ze voldoende in onderling verband?

MRA Agenda 2025-2028

80%-versie

- a. De meest inventieve regio van Europa, met de best opgeleide bevolking
- b. Een regio voor iedereen, naar de menselijke maat
- c. Een duurzaam verbonden regio

IZA Regioplan Zaanstreek Waterland

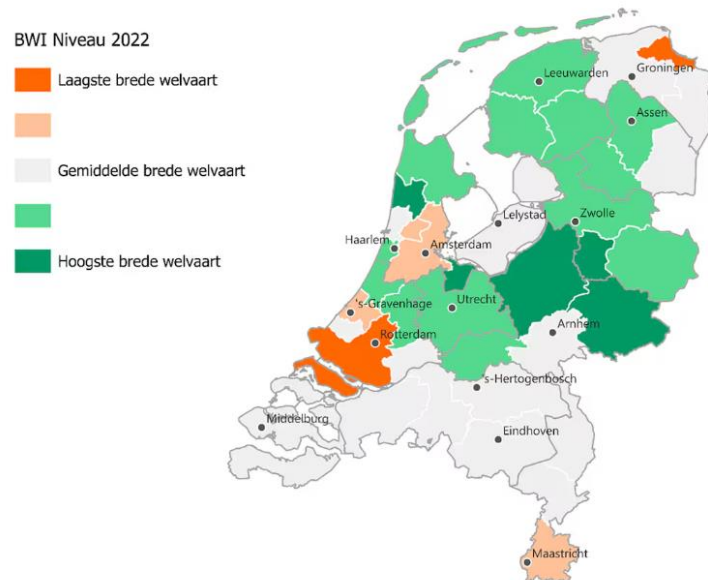
*Samen leven voor een zeven:
zorgen voor gelijke kansen*

Het verhaal van Zaanstreek Waterland

Onze ambitie is "*Samen leven voor een zeven: zorgen voor gelijke kansen*". Dit verhaal draait om inwoners te ondersteunen op het moment dat het nodig is. De regio vormt een gemeenschap, waarin inwoners, zorgorganisaties, sociaal domein, welzijn- en sportorganisaties, woningcorporaties, onderwijsinstellingen, zorgverzekeraar en gemeenten hun krachten bundelen. Het getal zeven symboliseert de zorg voor elkaar en het bevorderen van gelijke kansen op toegang tot ondersteuning en zorg. Het cijfer zeven staat tevens voor het principe van 'ongelijk investeren voor gelijke kansen'. Iedereen verdient een gelijke kans op ondersteuning en zorg. Maar we moeten ook eerlijk zijn, in de huidige tijd is een tien niet haalbaar.

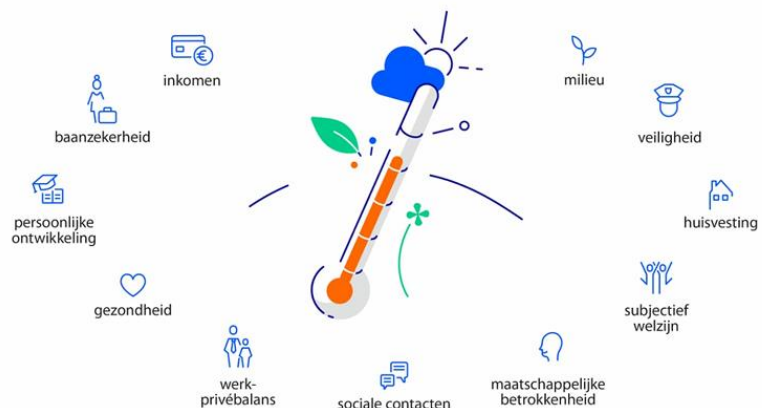

Reflectie – samenhang

Bron: RaboResearch, Universiteit Utrecht

Figuur 8: De elf dimensies van brede welvaart

Rabobank ism Universiteit Utrecht 28 juni 2024

- De brede welvaart is in 2023 toegenomen
- Niet-economische dimensies hebben in 2023 een grotere impact op de brede welvaart dan de economische
- De brede welvaart is niet gelijk verdeeld over Nederland en de ongelijkheid tussen regio's in brede welvaart is sinds 2013 toegenomen
- Gebieden met een lage brede welvaart in 2013 weten maar moeilijk vooruitgang te boeken, in tegenstelling tot regio's elders in het land

Aanleiding

Trendverkenning

Vraagstukken

Uitwerking

Wat merkt de brandweer nu al in praktijk?

- ‘We zitten nog niet goed aan de voorkant aan tafel en we lossen alles op’
- Ander type bebouwing met andere materialen (hoogbouw, ondergronds, zonnepanelen, accu’s etc.). Dit vraagt steeds meer specialistische kennis en anders optreden
- Lastigere bereikbaarheid van binnensteden
- Maatschappelijke problemen: minder zelfredzame mensen, vergrijzing en toename dementie, minder cohesie in wijken, vervuiling achter de voordeur, verhuftering
- Grotere afhankelijkheid van informatiesystemen en technologie, maar dit biedt ook kansen voor de toekomst
- Onze eigen capaciteit staat onder druk: andere vormen van vrijwilligheid, wonen in de buurt van kazernes, krappe arbeidsmarkt, bluswatertekort

Vraagstukken

1. Taak en rolopvatting brandweer
  - risicobeheersing
  - brandbestrijding
  - hulpverlening
  - slagkracht bij crises (langdurige inzet)
2. Onderscheid in specifieke doelgroepen en risico's
3. Risicobewustzijn en maatschappelijke verwachtingen
4. Welzijn, veiligheid en specialistische kennis en skills van medewerkers
5. Vormen van vrijwilligerschap
6. Toepassing van nieuwe technologie
7. Zorg voor eigen bedrijfscontinuïteit

Vraagstukken

Betekenisgeving trends naar vraagstukken	Trendthema 1: verstedelijking en verdichting	Trendthema 2: energietransitie	Trendthema 3: klimaatverandering	Trendthema 4: data, digitalisering en technologische ontwikkelingen	Trendthema 5: veranderende maatschappij en sociale verbanden	Trendthema 6: politiek-bestuurlijke onzekerheid	Trendthema 7: veranderende arbeidsmarkt
Taak- en rolopvatting brandweer	●	●	●	●	●	●	●
Onderscheid in specifieke doelgroepen en risico's	●			●	●	●	
Risicobewustzijn en maatschappelijke verwachtingen	●		●		●	●	
Welzijn, veiligheid en skills	●	●	●	●	●		●
Vormen van vrijwilligerschap					●		●
Toepassing technologie	●			●			
Zorg om eigen bedrijfscontinuïteit	●		●	●	●		●

Aanleiding

Trendverkenning

Vraagstukken

Uitwerking

Ontwikkellijnen (in lijn met grote werken landelijk)

- Risicogerichte, flexibele en adaptieve brandweerzorg
  - variatie in functies en taken
  - flexibele bezetting en inzet
  - sturing op dekking, slagkracht en paraatheid
  - aansturing en ondersteuning vanuit operationele centra
- Verbinden met netwerken en maatschappelijke allianties
- Informatiegestuurd werken
- Inzetten op innovatie en toepassen nieuwe technieken
- Veilig, gezond en plezierig werken

Dialogoog en vervolgproces

- Wat valt u op en zijn er nog aspecten die missen in de trendverkenning?
- Hoe kijkt u naar de vraagstukken en specifiek het vraagstuk van de taken en rolopvatting van de brandweer?
- Wat is belangrijk voor de verdere uitwerking?
- Wie moeten we hier bij betrekken?